

CONGRÉS CIDUI 2025
Docents d'avui per a la universitat del demà

UNA EXPERIÈNCIA DE TRANSFORMACIÓ DIGITAL DE LA DOCÈNCIA: EL FONTS ANTIC DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

A TEACHING EXPERIENCE OF DIGITAL TRANSFORMATION: GENDER PERSPECTIVE ABOUT THE *FONS ANTIC* UNIVERSITY OF BARCELONA

Gemma Caballer Albareda
<https://orcid.org/0000-0002-4647-5701>
Universitat de Barcelona
CRAI Biblioteca de Fons Antic
gemmacaballer@ub.edu

Mariela Fargas Peñarrocha
<https://orcid.org/0000-0003-4352-8457>
Universitat de Barcelona
Departament d'Història i Arqueologia/Facultat de Geografia i Història
mariela fargas@ub.edu

RESUM

S'informa sobre una experiència docent interdisciplinària de transformació digital, que posa en valor el ric i singular patrimoni bibliogràfic de la Universitat de Barcelona. Es basa en un conjunt variat d'accions per impulsar i millorar l'aprenentatge tot partint del Fons Antic de la UB amb perspectiva de gènere, per involucrar l'alumnat en la recerca sobre les seves fonts, i implicar-lo socialment en la transferència del coneixement a través dels resultats obtinguts tot col·laborant en la construcció d'un MOOC i en l'enriquiment de la Viquipèdia amb perspectiva de gènere.

ABSTRACT

This proposal presents a series of initiatives related to teaching experience in digital transformation. It highlights the university's rich and unique bibliographic heritage as a valuable object of study and research for students. What makes this experience original is its focus on enhancing learning using the UB's historical collections from a gender perspective. It actively involves students in research based on primary sources and encourages their social engagement by promoting the dissemination of research outcomes using digital tools. Students are contributing to the development of a MOOC and participating in the production of open knowledge through Wikipedia.

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

PARAULES CLAU

aprenentatge, digital, fons antic ub, interdisciplinarietat, gènere.

KEYWORDS

learning, digital, fons antic ub collection, interdisciplinarity, gender

DESENVOLUPAMENT

Introducció

Aquest text informa sobre un conjunt d'accions de millora docent que integren un projecte innovador sorgit de les sinèrgies inter-seccionals establertes entre un grup de docents de l'àrea d'Història Moderna i l'equip de bibliotecàries i documentalistes del CRAI Biblioteca de Fons Antic de la Universitat de Barcelona. L'objectiu és redimensionar aquest fons amb perspectiva de gènere i aprofitar-lo per a l'aprenentatge en els estudis d'Història, tant a nivell de Grau com de Màster.

Es tracta d'una activitat interdisciplinària que s'inicià aproximadament l'any 2019 fruit de la convergència d'unes problemàtiques concretes que caracteritzaven la situació del CRAI Biblioteca de Fons Antic i de l'Àrea d'Història Moderna de la Universitat de Barcelona. D'una banda, el CRAI Biblioteca de Fons Antic, que gestiona el fons patrimonial de la UB fins a 1820 -format per manuscrits, incunables, impresos, gravats i pergamins-, considerava que la seva col·lecció de més de 150.000 documents es trobava clarament infrautilitzada. Davant aquesta realitat, es va marcar el ferm objectiu d'impulsar l'ús de la seva col·lecció per a la docència i la recerca i, per aconseguir-ho, va endegar diverses accions de promoció i visibilització del fons. L'equip de la biblioteca considerà clau esdevenir aliats del professorat en el disseny de projectes i, també, oferir-los la possibilitat d'impulsar la digitalització de fons antic a BiPaDi (Biblioteca Patrimonial Digital de la UB) a fi de donar suport a iniciatives vinculades a docència i recerca a la UB. Paral·lelament, l'Àrea d'Història Moderna -i concretament la professora Mariela Fargas-compta amb una dilatada tradició de treball en la innovació docent i les bones pràctiques. La seva prioritat s'ha centrat en recolzar l'alumnat, facilitar el descobriment dels seus propis interessos, promoure noves vocacions d'historiadors i historiadores, de manera que això fa necessari conrear la pràctica historiogràfica mitjançant activitats dinàmiques amb fons primàries, fomentar la mirada crítica que incorpora la perspectiva de gènere, la creació de coneixement i per descomptat evitar l'abandonament. El treball conjunt amb l'equip de bibliotecàries de Fons Antic de la UB ha posat al'abast un laboratori d'idees i ha fet realitat aquests objectius.

La primera iniciativa es concretà amb la celebració, el 2020, d'una Jornada metodològica, pedagògica i de recerca titulada "El Fons Antic de la UB amb perspectiva de gènere". Aquesta jornada comptà amb el reconeixement i suport del *Ministerio de*

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

las Mujeres y para la Igualdad de Oportunidades del Gobierno de España, a través d'una convocatòria competitiva d'ajuts a activitats feministes i de gènere en l'àmbit universitari.

La Jornada va representar una mirada diferent sobre els continguts, obres i col·leccions d'una biblioteca patrimonial tan rica com el Fons Antic de la UB, i ensenyà a l'alumnat de diverses assignatures relacionades amb l'àrea de la història moderna aquesta perspectiva de gènere, que d'alguna manera preparava les bases per a les futures accions. L'activitat es complementà amb una exposició virtual visitable en aquest enllaç: <https://bloccdereserva.wixsite.com/fons-antic-i-genere>. Tant les intervencions a les Jornades, que es poden seguir en el canal de youtube del centre de recerca *Adhuc. Teoria, gènere, sexualitat* de la UB, com l'exposició, són accessibles en obert i consultables, i per tant constitueixen materials que fan sostenibles els projectes que continuen. D'alguna manera les jornades indicades ja van contribuir a la *creació de comunitat epistèmica* entorn a la innovació docent i la perspectiva de gènere, alineant-se amb el concepte d'"espai segur d'aprenentatge" o *feminist pedagogy circles*. Posteriorment, l'equip rebé un ajut del Vicerectorat de Política Docent de la UB per a dissenyar i elaborar un MOOC amb els mateixos objectius i títol. Actualment es troba en avançat procés de realització i muntatge, i ben aviat estarà disponible a la plataforma *Coursera*. Aquest MOOC recull la primera experiència i pretén esdevenir una eina estratègica per a la introducció de la perspectiva de gènere en la docència i el foment de la classe inversa. També és un espai per al desenvolupament de l'autoaprenentatge de l'alumnat, que pot col·laborar en l'ampliació i feedback del propi curs. Preveiem posar-ho en marxa dins el proper curs 2025-2026.

Seguint aquesta línia, hem desenvolupat dos projectes addicionals, actualment en aplicació. Ambdós també posen en valor la classe inversa i visibilitzen continguts i materials d'aprenentatge que restitueixen el protagonisme sovint ocult -i ocultat- de les dones en la història. El primer, ensenya a l'alumnat a aprofitar una tasca impulsada des del CRAI Fons Antic consistent a identificar dones que figuren entre els materials: posseïdores de llibres i impressores. L'objectiu és treballar-les, fer-les conegudes, completar-les i elaborar petites biografies que es publiquin a la Viquipèdia en català. Aquesta plataforma encara presenta un biaix de gènere important: només un 20% de les entrades corresponen a dones, fet que ha motivat el desenvolupament de projectes d'incorporació sota el paraigua de les Viquidones, amb els quals hem estat en contacte i la implicació esdevé mútua i molt profitosa. El segon projecte ha rebut finançament en la convocatòria 2023 d'INDOVIG (Innovació docent amb perspectiva de gènere) del Consell Interuniversitari de Catalunya. Consisteix a dissenyar una activitat sobre la col·lecció d'impresos jurídics del Fons Antic per a identificar dones litigants que van ser víctimes de violències de gènere, explicar els seus casos i elaborar-ne biografies que també es publicaran a la Viquipèdia.

Com a resultat de tot plegat, es configura un circuit col·laboratiu entre docents, bibliotecàries i alumnat vinculat a la transformació digital de l'aprenentatge amb una perspectiva inclusiva.

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

Mètode

Aquestes activitats combinen quatre principis metodològics centrals que giren al voltant de la transformació digital de la docència, creació d'un espai comú entre experts/es i alumnat:

1. **Classe inversa:** Totes les iniciatives impliquen un aprenentatge previ per part de l'alumnat, a través de materials dissenyats o seleccionats per les docents (lectures, vídeos, fòrums, recursos interactius, MOOC). Aquest aprenentatge previ es posa en pràctica en les sessions presencials, dedicades a treballar col·laborativament amb el fons documental o a construir de forma guiada continguts i resultats. És rellevant també l'establiment de les regles de la classe inversa: la recerca que es realitza forma part del temari de les assignatures. L'alumnat, que pot esdevenir en autors/es a Viquipèdia o al curs MOOC, crea continguts que a la vegada completaran els materials de les assignatures en properes edicions.
2. **Tutorització presencial i en línia:** l'aprenentatge de l'alumnat implicat (en les assignatures de l'àrea d'Història moderna) és priginal i novedós en tant significa treballar els continguts de les assignatures des de la mirada de les fonts de Fons Antic i amb perspectiva de gènere, així que esdevé imprescindible una intensiva formació prèvia i el seguiment exhaustiu. Això implica la creació d'una agenda de sessions formatives entre docents i bibliotecàries. Els docents han de conèixer bé el Fons per guiar els estudiants. I a més fomentem l'aprenentatge en grups, on la tutoria dinamitza les seves relacions i ritmes.
3. **Interdisciplinarietat:** que, adaptada a la nostra experiència, també podríem definir com de col·laboració transprofessional. La col·laboració entre l'àrea d'Història Moderna i el CRAI Biblioteca de Fons Antic ha permès treballar conjuntament en la planificació i desenvolupament dels continguts, enriquir la perspectiva docent i generar resultats que combinen coneixement històric, pràctiques documentals i comunicació científica i patrimonial.
4. **Transferència de coneixement:** Totes les propostes tenen un component pràctic que incideix en la construcció de coneixement socialment útil. El fet que l'alumnat creï continguts per a la Viquipèdia i participi en la creació d'un MOOC o d'altres formats oberts i en línia, potencia les competències digitals i comunicatives i contribueix a la divulgació del coneixement històric amb perspectiva de gènere.

Resultats i valoració

Aquestes experiències estan contribuint significativament a desenvolupar una nova línia de millora docent que incorpora transversalment la perspectiva de gènere. El seu

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

caràcter transversal i interseccional ha consolidat un equip estable de treball, que ha obtingut diversos reconeixements en convocatòries competitives d'innovació i ha generat un impacte positiu en la docència, la recerca i la comunicació del patrimoni històric de la nostra universitat. En relació a aquest darrer aspecte cal destacar que iniciatives com les exposades evidencien com posseir un ric patrimoni bibliogràfic -com és el cas de la Universitat de Barcelona- esdevé un important valor afegit en el disseny d'activitat curriculars de grau i de màster, oferint un horitzó de possibilitats infinites. En relació a l'experiència de l'alumnat, per fer una valoració adient caldrà dissenyar/disposar d'enquestes de satisfacció entre l'alumnat un cop finalitzat el curs i avaluar qualitativament els treballs realitzats i les fites assolides. En aquests moments s'estan implementant les accions descrites i els estudiants es troben en ple procés d'aprenentatge. Per això disposem d'un cronograma de la innovació, que ha de finalitzar dins el primer trimestre del curs 2025-2026, després d'una **prova pilot** en el curs present realitzada amb grups petits que és la que ens permet de fer un avant-marcatge de resultats, prevenir problemes o introduir petites esmenes o millores al projecte, i una **prova avançada** amb la realització d'activitats específiques o tallers amb reconeixement de crèdits de lliure elecció previstos en el proper curs.

Preveiem per tant que els resultats formals pivotaran sobre aquests quatre eixos:

1. La **implicació activa** de l'alumnat en la identificació i visibilització de dones vinculades al món del llibre i del dret o la justícia en època moderna.
2. L'elaboració d'entrades a la Viquipèdia que han **ampliat la presència femenina** en aquesta plataforma, amb evidents implicacions globals. En aquest sentit parlem d'equitat del coneixement.
3. L'experimentació amb **formats digitals innovadors** per a l'aprenentatge.
4. L'enfortiment de la **col·laboració** entre docents i bibliotecàries, que ha generat nous projectes i línies de recerca compartides.

Amb un to quelcom més reflexiu, això significa:

1. Millora de la **qualitat** docent, modernització dels continguts (tant en el marc d'un TFM, una assignatura de tercer cicle, com d'una activitat acadèmica específicament planificada i per a Grau). La millora de la qualitat docent es pot palesar també perquè intensifica la creació de coneixement i de continguts tot involucrant radicalment l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge, i compta amb una dimensió social i de transferència de coneixement via MOOC "El fons antic de la UB amb perspectiva de gènere" i via Viquipèdia.

CONGRÉS CIDUI 2025
Docents d'avui per a la universitat del demà

2. Valorar que és la primera vegada que en el nostre àmbit historiogràfic es desenvolupa una acció docent vinculada a la **transferència** del coneixement creat pels propis estudiants
3. La biblioteca patrimonial de la Universitat de Barcelona incrementaria la **visibilització social del Fons Antic** amb perspectiva de gènere. És important també de cara a la continuïtat del projecte, l'**atracció** de futurs estudiants per fer l'aprenentatge i futures vocacions per fer la recerca amb aquesta perspectiva
4. Reconeixement que la clau de la innovació és també que el projecte o conjunt d'accions vincula la **recerca i la transferència** al procés d'aprenentatge de l'alumnat
5. D'altra banda el projecte no acaba a l'aula, està estès al món **digital**, transfereix, l'alumnat aprèn a transferir i fer-ho amb perspectiva de gènere
6. Ens endinsem en noves estratègies, nous recursos didàctics, metodologia activa, **tutorització integral** en el procés d'aprenentatge de l'estudiant: l'estudiant aprèn investigant i construint coneixement, sota la responsabilitat del repte de la transferència; aquesta transferència de coneixement es materialitza amb la creació de continguts tant en el MOOC com a la viquipèdia.
7. Aquesta és bàsicament una metodologia **activa** basada en la classe inversa on l'alumnat és el protagonista dels continguts que estarà creant.
8. Valorem la importància d'assumir un rol docent d'**acompanyament** molt més creatiu i allunyant de la praxi jeràrquica de la docència.
9. Valorem la integració de l'aprenentatge i la **transferència en entorns virtuals**, intensificació de les competències digitals de l'alumnat, per descomptat també del professorat i en aquest sentit el projecte s'adequa a les noves exigències acadèmiques i la utilització de les **TIC**.
10. Importància de la **Interseccionalitat** d'un projecte docent amb accions que integren en els mateixos equips tant docents com bibliotecàries dins la mateixa Universitat. Aquest conjunt d'accions vincula l'experiència dels i les docents i la dels/les expertes del CRAI Biblioteca de Fons Antic de la UB. L'alumnat implicat aprendrà a valorar les característiques de l'aprenentatge interdisciplinari, alhora que serà testimoni de la inter-actuació entre seccions diferents de la Universitat que, amb les accions previstes per a l'estratègia docent duta a terme, trencaria l'estatisme o aïllament aparent.
11. Foment del **resultats sostenibles** en tant que l'alumnat és protagonista de la construcció de coneixement viable per a ser compartit amb la societat de forma sostinguda en el temps. Els resultats romandran publicats al MOOC citat i a la Viquipèdia tot contribuint a esdevenir en endavant eina i materials claus per a una docència futura en les mateixes o d'altres assignatures amb perspectiva de gènere. Sempre es podran millorar, completar i contribuiran a multiplicar la presència de les dones a la xarxa, així com ampliar els i les implicades, tant a nivell de l'alumnat com del professorat; és un camí obert. En tant que es tracta de **coneixement obert**, aquests materials resultants del projecte podran

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

reutilitzar-se, també la pròpia estratègia docent, per a futures assignatures i responsabilitats docents.

12. Implicació directa del projecte amb les TIC i les **plataformes digitals** que el converteixen també en part del futur que passarà inevitablement per les humanitats digitals tot trencant o dissuadint les biaixos digitals que persisteixen. A més el foment de les **humanitats digitals** amb perspectiva de gènere representa una oportunitat clau per restaurar discriminacions i limitacions del passat. De fet, la integració de les humanitats digitals amb perspectiva de gènere ofereix una via per construir *contra-arxius* digitals de dones, visibilitzant subjectes històrics usualment silenciats.
13. Aprofundiment de les competències **transversals** que tenen relació amb la co-responsabilitat de l'alumnat en primer lloc amb una perspectiva inclusiva, i també derivat del compromís adquirit amb el coneixement obert i la transferència social

Aquests resultats apunten a una metodologia eficaç per treballar la perspectiva de gènere en contextos patrimonials i historiogràfics, amb una clara vocació educativa i divulgativa.

DISCUSSIÓ (previsible)

De cara a la finalització de les accions, creiem que podrem respondre les següents preguntes:

1. Com ha estat rebut el projecte per part de l'alumnat?
2. Entén l'alumnat el valor de la innovació?
3. Hem aconseguit millorar les estratègies de cerca d'informació històrica a les fonts primàries?
4. Accepta l'alumnat "nascut digital" abandonar la seva zona de confort tradicional en relació amb el món digital per involucrar-se en el repte d'aportar a la societat i transferir coneixement?
5. Hem aconseguit sensibilitzar els futurs historiadors i historiadores sobre el biaix de gènere existent fins ara en les aproximacions a les col·leccions patrimonials i la necessitat de revertir aquesta realitat?

Volem que aquests projectes no només millorin l'aprenentatge, sinó que esdevinguin una metodologia atractiva i il·lusionant per als estudiants. Per això, considerem important orientar la discussió cap a la participació des d'un punt de vista més emocional. Això no obstant, no hem de deixar de banda la necessitat d'analitzar també el procés d'aprenentatge, les seves fases, la millora de les rúbriques i els reptes de l'avaluació, entre d'altres aspectes. En aquest moment, però, no podem aprofundir-hi, ja que el projecte es troba encara en fase pilot.

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

CONCLUSIONS (previsibles)

Atès que el present informe se centra en l'estat actual de desenvolupament de les accions previstes, en aquesta fase no és possible extreure conclusions definitives. Tanmateix, a partir de les primeres observacions, es detecta la necessitat de reforçar l'estratègia de comunicació i presentació del projecte, especialment pel que fa a la implicació de l'alumnat. S'ha constatat que, en termes generals, l'alumnat dels estudis d'humanitats mostra una certa resistència a adoptar metodologies d'innovació docent, una tendència que es fa més evident en grups nombrosos. Tot i l'organització d'aquests en subgrups reduïts, resulta complex accedir a una comprensió precisa del funcionament intern de cadascú d'aquests, fet que en dificulta l'avaluació i el seguiment pedagògic acurat. És necessari que els docents aprenguem a fer estimar/fer valorar la innovació, aquest seria un lema o fita previsible.

Finalment, cal reflexionar molt acuradament sobre les eines per a l'avaluació del projecte o projectes esmentats; un test o qüestionari s'hauria de combinar amb entrevistes en grup i individuals per tal que l'alumnat tingui l'oportunitat d'expressar el significat de la seva experiència d'aprenentatge, l'impacte dels reptes traçats i el seu assoliment. Sense oblidar-nos de fer-los dirigir la mirada a problemes i conceptes complexos que cal articular en la seva educació en tant que futurs professionals, com són els indicadors de justícia epistèmica i la implicació crítica en l'ús dels formats digitals..

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Bartolomé, A., & Steffens, K. (2015). ¿Son los MOOC una alternativa de aprendizaje? *Comunicar*, 22(44), 91–99. <https://doi.org/10.3916/C44-2015-10>

Bartual Figueras, M. T., Carbonell Esteller, M., Carreras Marín, A., Colomé Ferrer, J., & Turmo Garuz, J. (2018). La perspectiva de género en la docencia universitaria de Economía e Historia. *Revista d'Innovació Docent Universitària*, (10), 92–101. <http://revistes.ub.edu/index.php/RIDU>

Berenal, C., & López, E. (Eds.). (2023). *Educación, tecnología, innovación y transferencia del conocimiento*. Dykinson.

Caballer Albareda, G. (2020). De projecte expositiu a projecte docent: proposta didàctica al voltant de l'Exposició: el fons antic de la Universitat de Barcelona amb perspectiva de gènere [Presentación]. *Reivindicant el Patrimoni UB en la recerca i la docència: un camí*

CONGRÉS CIDUI 2025
Docents d'avui per a la universitat del demà

ple d'oportunitats: El fons antic de la Universitat de Barcelona amb perspectiva de gènere, 27 i 28 d'octubre de 2020. <http://hdl.handle.net/2445/172517>

Davis, S., & Hattery, A. (2018). Teaching Feminist Research Methods: A Comment and an Evaluation. *Journal of Feminist Scholarship*, 15, 49-60. <https://doi.org/10.23860/jfs.2018.15.05>

Donoso Vázquez, T., & Velasco Martínez, A. (2013). ¿Por qué una propuesta de formación en perspectiva de género en el ámbito universitario?. *Profesorado. Revista de currículum y formación del profesorado*, 17(1), 71–88.

Donoso Vázquez, T. (2018). Perspectiva de género en la universidad como motor de innovación. En M. A. Rebollo Catalán (Ed.), *La universidad en clave de género* (pp. 23–52). Octaedro Editorial.

Fernández, A., & Fernández, M. (Coords.). (2020). *Humanidades y ciencias sociales. Interrelaciones con las nuevas tecnologías en la sociedad del conocimiento*. Narcea.

Ferran-Ferrer, N., Boté-Vericad, J.-J., & Minguillón, J. (2023). Wikipedia gender gap: a scoping review. *Profesional de la Información*, 32(6), e320617. <https://doi.org/10.3145/epi.2023.nov.17>

García González, I. & Arenas Conejo, M. (2022). *Guías para una docencia universitaria con perspectiva de género: docencia en línea*. Castelló de la Plana: Xarxa Vives d'universitats.

Gázquez Linares, J. J. (Ed.). (2023). *Innovación docente e investigación en ciencias sociales, económicas y jurídicas; nuevas tendencias para el cambio en la enseñanza superior*. Dykinson.

Gómez Trigueros, I. (2023). *Desafíos de la inclusión digital. La brecha digital de género y las competencias digitales docentes en el contexto educativo*. Octaedro.

Latorre Medina, M. J. (Coord.). (2021). *TIC, innovación docente y buenas prácticas*.

Lazarus, F.C., & Suryasen, R. (2022). Enhancing Users' Perceived Significance of Academic Library with MOOC Services. *Evidence Based Library and Information Practice*, 17(2), 25–47. <https://doi.org/10.18438/eblip30016>

CONGRÉS CIDUI 2025
Docents d'avui per a la universitat del demà

Marrero, G. (2019). La perspectiva de género: una reivindicación necesaria en el ámbito educativo. *Revista Educación*, 43(2). <https://doi.org/10.15517/revedu.v43i2.32426>

Martínez, M. (2020). Hacia una educación inclusiva: formación del profesorado de primaria enmarcada en los ODS que potencian la igualdad de género. *Revista Iberoamericana de Educación*, 82(2), 27–45.

Moreno Seco, M. (2021). *Guías para una docencia universitaria con perspectiva de género: historia*. Xarxa Vives d'Universitats. <https://www.vives.org/book/guia-docencia-universitaria-con-perspectiva-genero-historia/>

Robetto, F. L., & Fabbri, L. (2021). Haciendo feminista la universidad que queremos: transversalizar es la tarea. En D. Losiggio & M. Solana (Eds.), *Acciones y debates feministas en las universidades* (pp. 69–83). UNAJ. <https://biblioarchivo.unaj.edu.ar/uploads/dead4f0c11f483db79dfcc9210a002d175cc1cbe.pdf>

Romero, C., & Buzón, O. (Eds.). (2024). *Empoderando la docencia en la era digital: innovación, tecnología y renovación pedagógica*. Dykinson.

Verge Mestre, T., & Cabruja Ubach, T. (2017). La perspectiva de género en docencia i recerca a les universitats de la Xarxa Vives. Situació actual i reptes de futur. Xarxa Vives d'Universitats. <http://www.vives.org/PU3.pdf>

Verger Arce, N. (2022). Escritoras, impresoras, propietarias de libros: potenciar los estudios de género en el CRAI Biblioteca de Fondo Antiguo de la Universidad de Barcelona. *RUIDERAE. Revista de Unidades de Información*, 20. <https://hdl.handle.net/10578/30834>